

Vredespark

Limpopo-reservaat overschrijdt grens Mozambique en Zuid-Afrika

Op de grens tussen Zuid-Afrika en Mozambique krijgt het grootste natuurreservaat ter wereld gestalte: Limpopo Transnational Park. Gerard Jacobs bezocht het park dat vrede en voorspoed moet brengen. 'Vergeet de oorlog. Dit is echt een paradijs.'

Egyptische ganzen scheren over de rivier, een krokodil drijft loom voorbij. 'Deze streek is ongerept, niet door mensenheden aangeraakt', vertelt Billy Swanepoel in de schaduw van een fever tree. 'Dit is het echte Afrika, mijn Afrika.'

Billy Swanepoel woont in Masingir, een stadje doodziek van malaria en aids. Het ligt aan de Mozambikaanse kant van de grens met Zuid-Afrika, aan het einde van de verharde weg, op de oever van het stuwmeer in de Shingwedzi-rivier. Swanepoel is een pionier, een Zuid-Afrikaanse Ranger die in Mozambique het Limpopo Transnational Park moet helpen opzetten.

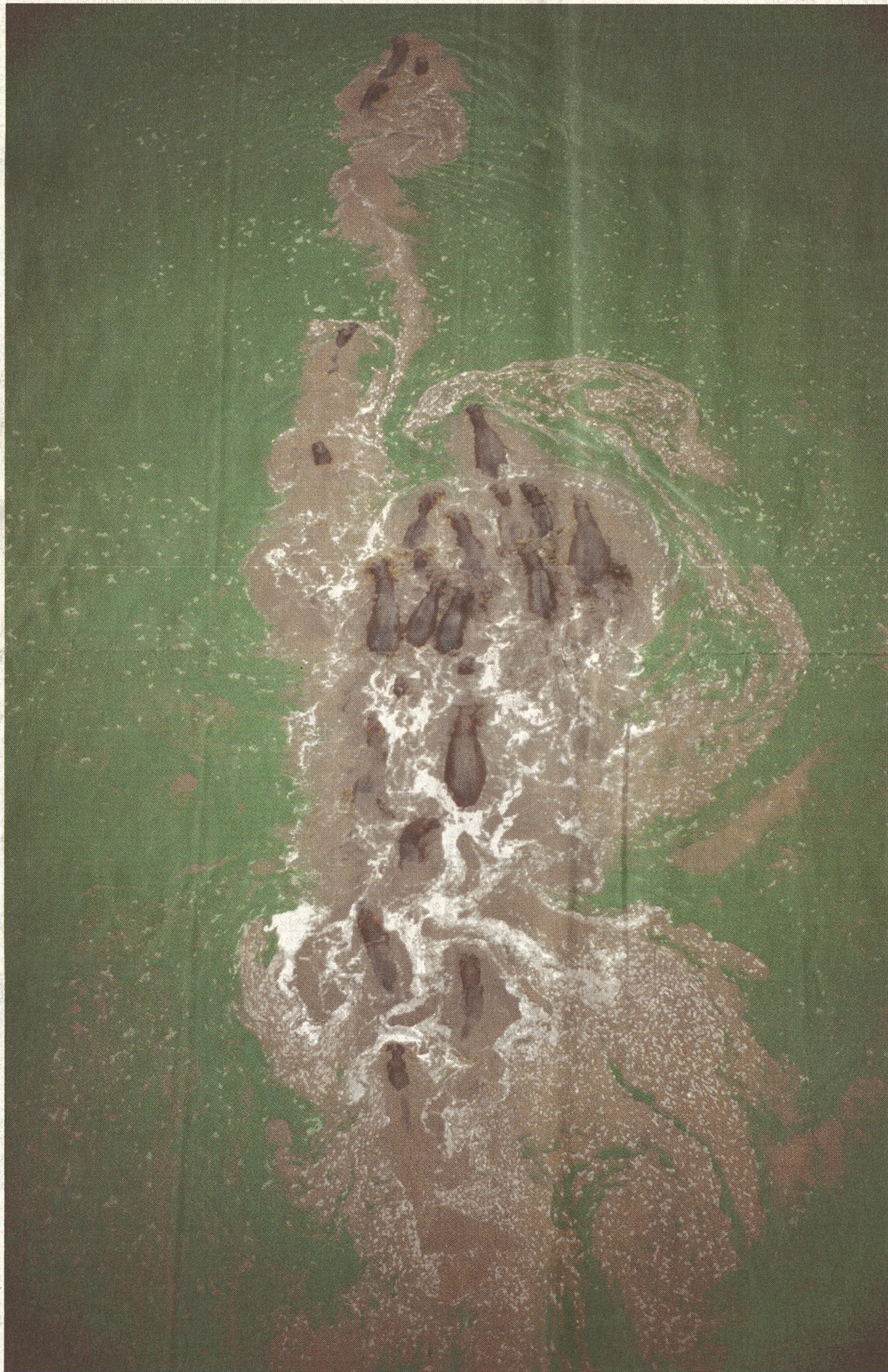
Het nieuwe park moet werkgelegenheid en stabiliteit brengen in een regio die lang is geteisterd door hongersnood en oorlog. Door het hek tussen het befaamde Kruger Park en het aangrenzende Mozambique en Zimbabwe weg te halen, ontstaat een paradijs voor dieren en safarigangers. Die moeten op termijn de plaatselijke economie uit het slop trekken. 'Een schier onmogelijke taak', verzucht Swanepoel.

Initiatiefnemers van het plan zijn Anton Rupert, een schatrijke Zuid-Afrikaanse sigarettenfabrikant, Nelson Mandela en Prins Bernhard. Het Limpopo Park wordt het grootste natuurreservaat ter wereld, meer dan 36 duizend vierkante kilometer in omvang, groter dan België of Zwitserland.

'Ik werkte in het Kruger Park. Ik hield van het Kruger', zegt Swanepoel. 'Nu vind ik het te druk, te massaal, te geordend. Overal lopen geasfalteerde wegen. Overal zijn piekniekplekke gebouwd, en kunstmatige waterholes. Er staan zelfs verkeersborden langs de weg', moppert hij al lopend langs de Shingwedzi-rivier. Een kudde koeien graast verderop. Zonder toezicht. 'Vroeger hoedden de kinderen het vee. Maar nu gaan ze naar school.'

'Deze stilte zal verdwijnen als de toeristen arriveren. Dat is onvermijdelijk. Maar we willen geen massatoerisme, zoals in Kruger. Dit wordt een ruig park met een aantal kleine, exclusieve resorts. De concessies worden momenteel verkocht aan privé-ondernemingen. Hier wordt bijvoorbeeld een kampement gebouwd met 24 bedden. Een kamer gaat 800 euro per nacht kosten.'

In het Mozambikaanse deel van het vredespark komen ook kampeerplekken voor ervaren wou-

Nijlpaarden in de Limpopo-rivier, die loopt door Transnational Park, op de grens van Mozambique en Zuid-Afrika.

FOTO CORBIS

lopers, alleen bereikbaar per 4-wheeldrive, zonder faciliteiten, zonder drinkwater, zonder comfort. 'Binnenkort lopen hier weer zebra's, nyala's, neushoorns en nijlpaarden op de oever. Geen koeien maar leeuwen en olifanten.'

De grens tussen Mozambique en Zuid-Afrika wordt nu nog gevormd door een metershoog hek dat het Limpopo Park doormidden deelt. Het hek werd in 1975 in grote haast gebouwd, bijna vierhonderd kilometer lang, toen in Mozambique de koloniale macht hebbende Portugal werd verslagen door het Frelimo. Het ANC, de Zuid-Afrikaanse bevrijdingsbeweging van Nelson Mandela, opende in Mozambique kantoren en opleidingskampen om de guerrillastrijd te voeren.

Mandela haalde in augustus 2002 feestelijk het eerste deel van het hek neer en startte Operatie Ark van Noah, de translocatie van meer dan zesduizend beesten van het Krugerpark naar Mozambique. De parken zullen volgens Mandela 'vrede en

voorspoed' naar de regio brengen. Afrika telt inmiddels vele grensoverschrijdende parken, zogenaamde Peace Parks, gesticht of gepland in Zuidelijk Afrika, Rwanda, Kenia, Tanzania, Angola, Zambia en Malawi. Nelson Mandela wil zelfs het grensgebied tussen Noord- en Zuid-Korea uitroepen tot wildreservaat en zo vrede promoten tussen de beide landen.

De eerste olifanten werden in de winter van 2002 vanuit het Kruger de grens overgebracht. Ze werden vervoerd, in vrachtwagens geladen en hier losgelaten. Het was een kostbare operatie, vertelt Swanepoel als hij met zijn 'bakkie' over de onverharde weg rijdt. Hij draagt een korset, zijn nieren zijn door het leven in de bush verwoest, en de pickup-truck heeft geen al te beste schokbrekers.

'Het Kruger is overbevolkt. Er zijn veel te veel olifanten. Ze ver-

woesten de natuur en bedreigen de andere dieren. Maar we mogen ze niet afschieten. De komende jaren willen we meer dan duizend olifanten de grens overbrengen. Maar de eerste groep olifanten maakte onmiddellijk rechtsomkeer en liep terug naar het Kruger. In Mozambique zijn alle olifanten de afgelopen decennia gedood door stroppers. De olifanten weten dat.'

Hij stopt zijn bakkie en overlegt met een ranger die op de fiets - merk Hunter - door het gebied patrouilleert. 'Wij hebben 27 Rangers in een gebied van meer dan één miljoen hectare. De lokale bevolking jaagt traditioneel op het wild, ook op olifanten. Nu hebben wij het verboden. Dat begrijpen ze niet.'

De Ranger heeft een landmijn ontdekt, een booby trap die tussen twee bomen is gespannen, een overblijfsel uit de lange, wrede burgeroorlog die hier woedde.

021004 © de Volkskrant - Kim Raad

Swanepoel markeert de vindplaats op zijn kaart. 'Het hele gebied zit barstensvol landmijnen. We proberen ze op te ruimen. Voordat de toeristen komen', verzucht hij.

Langs de Shingwedzi liggen drie dorpen, lemen hutten met strodaken. De bewoners zullen uit veiligheidsoverwegingen spoedig moeten vertrekken uit het park. 'Het is een moeizaam proces ze te overreden te verhuizen', geeft Swanepoel toe. De inwoners zijn druk bezig velden af te branden. Verkoelde boomstronken smullen nog na. Twee ossen trekken een houten ploeg.

'Dit is een primitief gebied', beweert Swanepoel. De bewoners gebruiken volgens hem niet eens wielen. 'Die techniek is hier nog niet doorgedrongen. Ze gebruiken een slee gemaakt van boomstammen om hun spullen te vervoeren.' In het dorp krijgt een schoolklas les onder een baobab, kinderen én volwassenen. 'De meesten willen niet weg', bekent Swanepoel. Ondanks beloftes van hulp en geld.

Bewoner Thomas Ngovene lijkt een uitzondering. 'Mensen en dieren kunnen niet samenleven', geeft hij toe. Zijn geiten zullen worden opgegeten door leeuwen, zijn akker zal worden verwoest door een olifant. De Mozambikaanse regering dwong hem ooit te verhuizen naar dit nieuwe dorp. 'Elk jaar valt er te weinig regen. Dan eten we boomschors. We wonen te ver van het water, te ver van de stad. Misschien geeft dit park mij een kans een nieuw bestaan op te bouwen.'

ren geleden voer Van Riet in zijn eentje in een kano de Limpoporivier af, een prestatie die in Zuid-Afrika nog steeds groot respect afdwingt. Hij werd aangevallen door krokodillen. Een nijlpaard beet zijn kano doormidden. Van Riet liet zich niet afschrikken. Hij repareerde zijn kano en vervolgde zijn reis. Nu is hij de grote gangmaker achter het Limpopo Transnational Park.

'Het Park wordt een groot succes', voorspelt hij zonder spoor van twijfel. 'De meeste bewoners zullen vrijwillig vertrekken. Ze lijden nu een kommerf vol bestaan. Wij zullen ze geld geven om elders een nieuw bestaan op te bouwen. Een beter bestaan dan zij nu hebben.'

Het Limpopo Transnational Park worstelt met de geschiedenis van blank Zuid-Afrika. In de periode van apartheid werd de zwarte bevolking van zijn land verdreven. Tegen het Krugerpark lopen een aantal rechtszaken van dorpingen die hun geboortegrond moesten verlaten toen het Krugerpark werd gesticht. In het Zuid-Afrika van Mandela krijgen deze dorpingen nu een financiële schadeloosstelling. 'Misschien zijn we nu te gevoelig voor kritiek', beweert Van Riet. 'We hebben inmiddels meer geld besteed aan de verhuizing van de lokale bevolking dan aan de bouw van het Park.'

Langs de nieuwe weg richting Mozambique is al een piekniekplek gebouwd, een kampwinkel en een toilettenblok. Daarna is het nog een uur rijden naar de grens, waar de weg abrupt ophoudt voor een roestig hek. Daar staat ook al een nieuwe douanepost, maar aan de andere kant van het hek is nog niks. Mozambique, een van de armste landen van Afrika, hoopt begin volgend jaar te beginnen met de bouw van een eigen post.

Ver achter dat hek stapt Billy Swanepoel weer uit bij een bocht in de Shingwedzi rivier. Een gewapende Ranger loopt achter hem aan. Acacia's hangen over het water. 'Vergeet de oorlog. Vergeet de booby-traps. Dit is echt een paradijs', zegt hij. 'Het zal veranderen. De toeristen zullen komen en die hebben we nodig om het park te onderhouden en het wild te beschermen. Maar hier passen geen files en geasfalteerde wegen. We willen een echt wildpark.'

ADVERTENTIE

Safari

> Slagboom De grensovergang in het Krugerpark met Mozambique gaat waarschijnlijk begin 2005 open. Er is op dit moment nog geen toeristenaccommodatie in het Mozambikaanse deel van het Limpopo Transnational Park. De laatste ontwikkelingen worden vermeld op www.peaceparks.org. De Mozambikaanse boswachter Gilberto Vicente beantwoordt vragen van bezoekers: g.vicente.parque@teledata.mz.
> Auto's Vanuit Zuid-Afrika worden wel safaris naar de overige wildparken in Mozambique en naar de kust georganiseerd via de grensovergang in Parfuri of Ressano Garcia. Bijvoorbeeld door www.mcfarlanesafaris.co.za. Zuidafrikaanse huurauto's mogen de grens passeren.

Cultuurtoppers...

Onze reizen hebben een goede balans tussen kunst, cultuur en vrije tijd.

SRG cultuurvakanties

Bestel nu onze NIEUWE brochures!

www.src-cultuurvakanties.nl 050 3 123 123